oktober

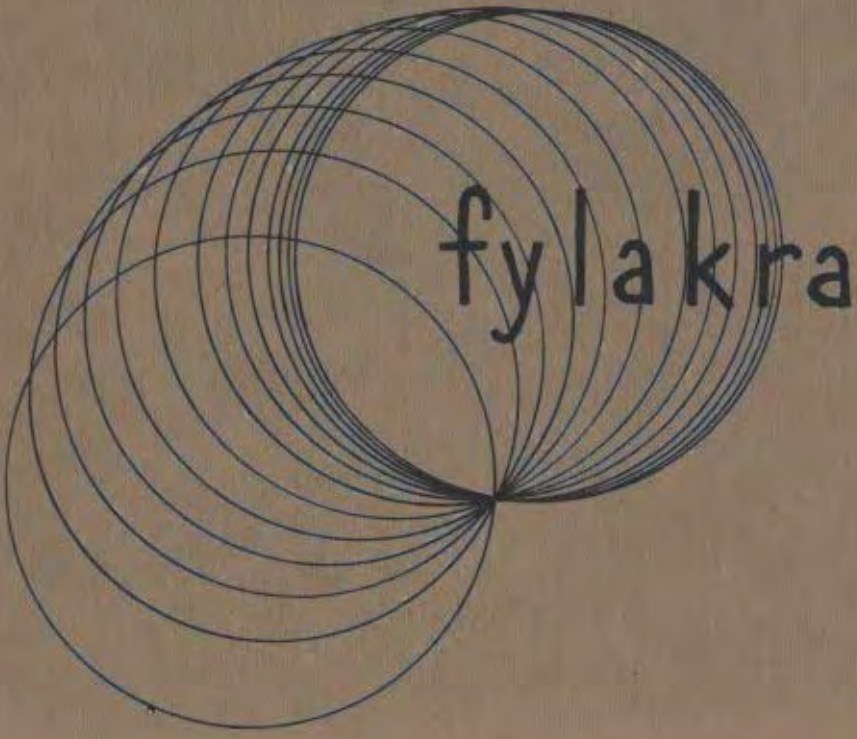

REPRODUKTIE
FYSISCH LABORATORIUM

FYLAKRA

(Mededelingenorgaan van het Fysisch Laboratorium)

16e jrg.nr.7 oktober 1972

Redactie: C.van der Leun (voorzitter), mej.C.E. Lagerweij, J.H.Jasperse, J.Kerssen, M.F.Peeters en J.B.Wouterse.

Rutgers : ter herdenking

Mede namens het bestuur van de Universiteit en van de Faculteit voor Wiskunde en Natuurwetenschappen, maar vooral namens de Fysisch Labgemeenschap, wil ik hier met u in gedachten stilstaan bij onze nu gestorven collega en kameraad Gerrit Rutgers. Hij laat ons achter met een door hem getekend beeld van zijn menszijn, dat voor ieder van ons wel verschillend is, maar overheerst wordt door een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Deze kenmerken zijn op zichzelf slechts te verwoorden met uitdrukkingen, die door de vaak ondoordachtheid en veelvuldigheid waarmee ze worden gebruikt, niet meer op iets bijzonders wijzen.

Wij - zijn vrienden, collegae, studenten - weten echter dat verantwoordelijkheidsgevoel en plichtsbesef, dienstbaarheid en bescheidenheid, medemenselijkheid en kameraadschap in Gerrits' persoon op een bijzondere wijze gezamenlijk gestalte kregen.

Het Fysisch Laboratorium is dankbaar hem tweemaal een periode van 8 à 9 jaar in zijn midden te hebben gehad in zijn studie- en assistententijd tot ongeveer 1941. Verscheidene van de vrienden, die hij in die tijd maakte, zijn met de vele anderen gekomen om hem te herdenken en om van hun medegevoel voor jou, Loes en jullie kinderen, te doen blijken.

De tweede periode is die van zijn professoraat in de Technische Natuurkunde, beginnend in 1963 en welke met zijn sterven zo voortijdig en abrupt werd afgebroken.

Binnen het Fysisch Laboratorium gingen zijn zorgen uiteraard allereerst uit naar de door hem vorm gegeven en onlangs ter verlichting van Gerrits' taak met een lectoraat uitgebreide afdeling. De laatste weken, zich voorbereidend op zijn sterven, besprak hij nog met zijn promovendi hetgeen voor hen daarna moest worden gedaan. Zelf zo persoonlijk betrokken bij belangrijk experimenteerwerk in zijn eigen groep,

onderscheidde hij zich door bereidheid om daar waar het belang van de fysica dat vroeg, méér te doen. Hij verzorgde bijvoorbeeld een flink stuk van het algemeen onderwijsprogramma voor de fysica. De jongerejaars studenten vooral zijn hem daar dankbaar voor, temeer daar hij daarnaast velen van hen hielp bij het vinden van een perspectief op hun toekomst.

In de recent ontstane nieuwe structuren en samenwerkingsvormen was hij door zijn persoonlijkheid de aangewezen figuur voor de fysica om daar een hoofdrol in te spelen. Hij werd daarom gevraagd als dekaan van onze subfaculteit Wis-, Sterren- en Natuurkunde als voorzitter van de sectie natuurkunde van de Academische Raad, voorzitter van het Natuurkundig Gezelschap en in vele commissies, welke met coördinatie van onderzoek, toegepast als fundamenteel, op nationaal en internationaal niveau belast zijn. Mede door zijn buitenuniversitaire ervaring van zijn KEMA-tijd had hij hierbij een geheel eigen inbreng en kon hij veelal een bruggenbouwersrol vervullen. Dit soort werk, dat hij met bewonderenswaardige zorgvuldigheid en degelijkheid verrichtte, bracht hem uiteraard soms ver van het bedrijven van fysica. Desalniettemin bleef hij volledig in in die zaken die voor zijn professionele arbeid in de wetenschap essentieel waren. Zijn warme belangstelling voor het werk van jongeren, ook uit andere sectoren van het Lab., behoef ik nauwelijks te memoreren. Velen hebben dit ondervonden. Zijn collegae vonden hem altijd bereid voor hun grotere en kleinere, zakelijke en persoonlijke zorgen een bemoedigende klankbodem te zijn.

Gerrit Rutgers is gestorven, zijn beeld leeft met ons voort, een beeld dat ons tot voorbeeld kan zijn.

Hij ruste in vrede.

M.A.Bouman.

Rutgers als jaargenoot

Tot de 25 eerstejaars Wis- en Natuurkunde studenten van 1932 behoorde Gerrit Rutgers. Hij behoorde niet tot hen die lid van een vereniging waren geworden en zo reeds kennissen hadden toen de colleges en practica begonnen. Ook viel hij niet op of trad hij op enige wijze op de voorgrond en zo duurde het wat langer voor je hem leerde kennen.

Daar mijn ouderlijk huis ook richting Den Bosch lag, reisden we al spoedig zaterdags na Barrau samen naar het Zuiden, als ik het weekeinde thuis ging doorbrengen en maandagochtend keek ik in Zaltbommel uit de trein om samen om 10.00 uur weer op college te zitten. Zijn colleges en practica liep hij serieus en na 2 jaar zag ik hem een jaar bijna niet, omdat hij thuis werkte. Keurig op tijd deed hij vóór de grote vakantie zijn kandidaats en ook toen bleef hij spoorstudent, doch koffie en thee brachten een beter contact dan in de vóór-kandidaatstijd.

Gerrit liep niet met zijn mening te koop, maar hij had er wel een die je hem niet uit het hoofd gepraat kreeg. Was hij vrolijk, dan hoorde je wat meer hoge tonen in zijn stem, en als hij meende zijn mening te moeten zeggen, omdat hij 't er niet mee eens was, dan trok hij zijn basregisters open en hoe zwaarder die bassen hoe ernstiger hij het meende. Maar dat deed hij alleen als hij het echt nodig vond en dan deed hij het zonder aanzien des persoons en de neiging zichzelf daarbij te demonstreren was hem geheel vreemd.

Er was een tijd dat hij onwennig deed als ik uit de trein keek - niet bij hem passend - maar dat was toen Loes pas meereisde naar Utrecht; nadat ze voorgesteld was, was alles weer bij het oude.

Hij werkte stug door, zo was hij nu eenmaal. Toen hij zijn doktoraal deed, was hij al met een promotieonderwerp bezig dat in het voorjaar van 1940 tot een proefschrift leidde.

Toen kwamen de Mei-dagen. Mijn vader was in dienst, mijn broers zaten in Indië en ik was in dienst. Thuiskomend na die oorlogsdagen zei mijn moeder: "Er is een vriend uit Zaltbommel voor je geweest, een echt heel aardige jongen hoor!" Enige dagen later zocht ik hem op en wilde hem bedanken, dat hij mijn moeder had opgezocht, doch dat vond hij niet nodig. Hij had dat bezoek nodig geoordeeld, dus had hij het gedaan.

Vervolgens vertrok hij naar Arnhem en velen waren in de kerk in Zaltbommel bij zijn huwelijk aanwezig - wat was het daar koud! Daarna zagen we Gerrit en Loes zo nu en dan weer; wat langer toen de KEMA in het Utrechts laboratorium gastvrijheid genoot,daarna bij bezoeken aan de KEMA, bij hem thuis bijvoorbeeld, toen we met onze kinderen in de buurt vakantie hielden. Nog later toen zijn kinderen met de onzen studeerden en steeds weer als je hem ontmoette was het "ha, Willem", en zijn smalle lange hand kwam op je af en als je elkaar aankeek, herkende je elkaar. Aangezien je elkaar dan weer als vanouds begreep, ging je over tot de orde van de dag, tot de kleine dingen die het dagelijks leven maken.

En zo was het ook toen ik hem vlak voor zijn sterven bezocht. Toen ik binnenkwam, lichtte hij het moede hoofd op en zei:"Ha, Willem" en zijn hand kwam op me af als vroeger en zijn ogen keken je aan als vanouds, rustig, wetend de weg die hij aan het gaan was. Toen ik wegging, zei hij:"Fijn, dat je geweest bent".

"Ja, Gerrit, fijn dat je toen bij mijn moeder was, fijn, dat je altijd bleef wie je was".

Willem Maas.

Rutgers en de KEMA

Heengegaan is na een kort ziekbed prof.dr.G.A.W. Rutgers, betreurd door zijn collegae en zijn studenten; een beminnelijke en tegelijk kundige en hard werkende persoonlijkheid, die door deze kwaliteiten onder andere werd geroepen tot de post van dekaan van de subfaculteit.

Zijn werkzame leven bestaat uit twee tijdvakken: het eerste van 1942 tot 1963 van zijn activiteit als fysicus in de Researchafdeling van de N.V.KEMA en het tweede na 1963 van zijn hoogleraarschap.
In beide tijdvakken kwamen zijn kundigheid en beminnelijkheid ten volle naar voren. In zijn Arnhemse periode viel het fundamenteel onderzoek van het licht, daarbij inbegrepen de ultraviolette en de infrarode straling. De bepaling van een van de constanten in de stralingswet van Planck, namelijk C_2 was één van zijn activiteiten, naast de ijking van temperatuurmeters, onder andere pyrometers. Deze onderzoekingen waren van fundamentele aard, doch resulteerden veelal in praktische meetmethoden.
Zo ook zijn onderzoek inzake de bescherming tegen ultraviolet en infrarood licht door middel van oogbeschermingsglazen, een onderzoek waarvan het resultaat in een Nederlandse norm werd vastgelegd. In deze periode werkte hij ook samen met dr.J.C.de Vos, die een onderzoek uitvoerde inzake de emissiefactor van wolfraam en de vergelijking van de straling van wolfraam met die van het zwarte lichaam.

In latere jaren van het eerste tijdvak viel zijn onderzoek op het gebied van gasontladingen en de fysische aspecten van de problemen die zich bij de onderbreking van grote stromen in ketens voor groot elektrisch vermogen voordoen. Vermeld kunnen hier ook worden de onderzoekingen aan een lineaire pinch ontlading in samenwerking met de FOM-werkgroep TN IV.

In de Arnhemse periode groeiden eveneens zijn contacten met de Commission Internationale de l'Eclairage, waar hij op den duur tot het lidmaatschap van

het Executive Committee en voorzitter van de Commissie Grondslagen van de fysische omgeving werd, na voordien reeds geruime tijd lid te zijn geweest van de expert-commissies voor het C.I.E. woordenboek en die voor de fotometrie.

Van de parallel met C.I.E. werkende nationale Nederlandse organisatie de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde, werd hij eind 1966 tot voorzitter benoemd, op welke post hij deze Stichting tot zijn dood heeft voortgestuwd, na eerst lange jaren zeer actief lid te zijn geweest, onder meer in de groepen, die de benamingen opstelden respectievelijk die welke regels voor de luchtvaartverlichting uitwerkten, de plantenbestraling bestudeerden en de normalisatie van verkeerslichten tot taak hadden.

Veel van de genoemde activiteiten waren niet aan het eerste of tweede tijdvak verbonden, doch veel meer aan zijn persoon, doordat hem zowel het inleidende onderzoek van vaak fundamentele aard zo goed lag, alsook het uitdragen van de daardoor verworven inzichten naar buiten en vaak ook internationaal.

J. Bekink.

-ooo-

Prof.Rutgers, hoogleraar in de Technische Natuurkunde

Aansluitend op wat anderen reeds hier en elders hebben gezegd en geschreven over de persoon en het werk van prof.Rutgers, is het zinvol iets te schrijven over de wijze waarop wij hem hebben ervaren als leider van de werkgroep Technische Natuurkunde.

Als een van zijn eerste taken, als gewoon hoogleraar in de Technische Natuurkunde, zag prof. Rutgers het coördineren van het onderwijs in dit vak. Buiten de colleges, die hij zelf gaf, ging zijn zorg vooral uit naar de stages, die studenten met het

bijvak Technische Natuurkunde buiten de sfeer van een hogeschool- of universiteitslaboratorium, moeten verrichten. Als het mogelijk was en zijn drukke agenda het toeliet, bracht hij graag tijdens zo'n stage een bezoek aan het desbetreffende instituut of bedrijf. Hierdoor heeft menig bedrijf kunnen profiteren van zijn kennis en ruime ervaring op vele gebieden van de Natuurkunde, speciaal de foto- en radiometrie enerzijds en de schakeltechniek voor grote vermogens anderzijds, kregen daarbij zijn aandacht. Maar dé zorg voor de belangen van de individuele student bleef toch zijn voornaamste beweegreden, hetgeen ook blijkt uit de manier waarop hij zijn colleges voorbereidde en de tentamens daarover afnam. Dit moest in het belang van de kandidaat in alle rust gebeuren. Op elke moment van de dag was prof.Rutgers voor iedereen bereikbaar, maar als hij een tentamen afnam, brandde het rode lampje boven zijn deur. Dit lampje was - typerend voor zijn persoon, die met weinig tevreden was - niet op zijn verzoek aangebracht, maar achtergelaten door één der vorige gebruikers van kamer 212. Om andere personen nu ook weer niet al te veel te ontrieven, placht hij veelal de tentamens 's morgens om 09.00 uur vast te stellen.

Naast het onderwijs vroegen vooral de afdelingen Vacuümfysica en Precisie-ijkingen zijn aandacht. Beide kleine afdelingen weliswaar maar die door het feit dat de onderwijsprogramma's practisch niets gemeen hadden, van prof.Rutgers veel tijd en telkens een omschakeling vergden. Typerend voor zijn dienstbaarheid aan anderen was het belang, dat hij hechtte aan de wijze waarop wij ijkingen deden voor of service verleenden aan derden binnen of buiten het Fysisch Laboratorium. Het eerste wat hij dan ook vroeg van ons toen wij in zijn werkgroep kwamen, was de apparatuur en methoden voor de diverse calibraties te bestuderen en op enkele concrete punten uit te breiden. Het onderzoekprogramma, dat voor hem persoonlijk als actief wetenschapsbeoefenaar toch van groot belang was, kwam daarna aan de orde.

Door zijn eigen werk op het gebied van de licht- en stralingsmetingen en door zijn vele internationale contacten met personen die op dit gebied werkzaam zijn, was het voor ons als afdeling Precisieijkingen steeds prettig en leerzaam met hem over ons werk te kunnen praten.
Dat prof.Rutgers ook internationaal aanzien genoot op dit terrein, moge blijken uit het feit dat hij naast het lidmaatschap van diverse commissies van zowel de Commission Internationale de l'Eclairage als van het Bureau International des Poids et Mésures, uitgenodigd werd een voordracht te houden op colloquia of congressen te Braunschweig, Praag en Washington. Ook voor het decembernummer van Applied Optics van 1971, dat geheel gewijd was aan de fotometrie, werd niet tevergeefs een beroep op hem gedaan. Een uitnodiging voor een overzichtslezing op een congres voor verlichtingskunde in 1973 in Bulgarije heeft hij op zijn ziekbed, toen hij met ons nog op beterschap hoopte, in principe aanvaard. Ook het artikel in vol.26 van het Handbuch der Physik, getiteld : Temperature Radiation of Solids" getuigt van zijn deskundigheid op dit gebied.

Misschien iets verder afstaand van het werk dat, toen hij tot hoogleraar werd benoemd, gedaan werd binnen de afdeling Vacuümfysica, heeft hij toch de mogelijkheid gezien om gebruikmakend van zijn ervaring met vacuümschakelaars en boogonderzoek binnen deze afdeling een onderzoek te starten over de elektrische doorslag in vacuüm. Daarnaast had hij echter ook belangstelling voor het andere onderzoek en vanzelfsprekend ook voor het wel en wee van de vele studenten, die gedurende een reeks van jaren het prakticum Vacuümfysica hebben gevolgd.

Helaas heeft prof.Rutgers niet de tijd gekregen om met ons dit werk af te maken, maar hij heeft zichzelf nog de veel zwaardere taak opgelegd om, wetend dat hij spoedig zou sterven, over de voort-

zetting van ons onderzoek te praten en ons te adviseren over de manier waarop dat zijns inziens voor ons het beste zou zijn. Dat hij niet de tijd zou hebben om met ons allemaal te spreken, kon hij niet voorzien, maar ik geloof dat zijn persoon ons zo goed voor ogen staat, dat wij het werk in zijn geest kunnen voortzetten.

J.ter Heerdt.

-ooo-

PERSONALIA

Geboorte :

9 sept.1972 Marcel Ger zoon van de heer en mevrouw Engelbertink-Van der Linden

Huwelijk :

20 okt. 1972 de heer A.Broier met mej.I.Maalderink

In dienst per :

1 nov. 1972 mej.E.M.Bos, secretaresse bij prof. Hoogenboom - Kernfysica

drs.J.A.J.Hermans, wetenschappelijk medewerker (FOM) bij Kernfysica

Doktoraalexamens met hoofdrichting experimentele natuurkunde d.d.16 oktober 1972 : de heren

J.A.J.G.Hendricx
J.A.J.Hermans
P.J.L.van Mameren
E.A.G.Mulder
R.van Vliet.

Het tijdstip waarop dit zal geschieden
Wordt nog onthuld aan uwe lieden.
Denkt u te weten, wie zich achter Sint heeft verborgen?
Laat ons dat dan weten, liever vandaag dan morgen.
Uw "wetenschap" is ons een weet,
Maar misschien heeft u wel beet.
Zegt het voort in het ganse lab.:
De Heren zijn 's nachts weer op stap.

w.g. Zwarte Piet.

U bent gewaarschuwd; u weet nu gewis:
Wij rijden weer rond in de duisternis.
Wij vergaren nieuws over uw gedrag.
U wilt ons helpen? Zeker, dat mag!
De bekende bussen zorgen, dat u helpen kunt.
Weet u nog een slecht iemand voor een goeie stunt?
Onze openbaring aan u allemaal
Is 24 november in Trans I, blauwe zaal.

UIT DE LABORATORIUMRAADVERGADERING d.d.6 oktober 1972

Niet iedereen was tijdig aanwezig, daarentegen was de gehele Raad bijna compleet.
Allereerst werd het overlijden van prof.Rutgers herdacht en een ogenblik stilte in acht genomen.
Daarna kwamen de notulen van de vergadering van 1 september ll. aan de orde. Op enkele correcties na werden deze goedgekeurd.
Wouters deed mededeling over de toetreding van Van Koppen tot de adviescommissie van ACCU.
Het volgende punt was een ingekomen stuk betreffende het bijvak natuurkunde bij doktoraalexamen wiskunde. Een van de aanwezigen vond een afspraak tussen Theorie en Natuurkunde over dit onderwerp toch wel wenselijk.
Een tweede ingekomen stuk betrof de benoeming van een lid voor de Begeleidingscommissie Natuurkunde in plaats van prof.Alkemade; prof.De Wijn heeft zich met goedkeuring van de Labraad beschikbaar gesteld.
Naar aanleiding van de stukken afkomstig van de Personeelcommissie ontstond er een discussie over de vraag: Wie stelt prioriteiten vast in verband met het eventueel vervullen van vacatures binnen het Fysisch Laboratorium? Tot heden heeft deze commissie nog geen moeilijkheden over deze kwestie ondervonden. De P.C.heeft als commissie alleen een adviserende stem aan de Labraad. De Labraad stelt prioriteiten vast. Ook de brief over de plaatsing van een programmeur in verband met de aanschaf van een nieuwe computer kon de P.C. alleen maar met een negatieve beslissing doorgeven. Ook hier doet de personeelstop zich gelden.
De onderhandelingspositie met Bouwzaken inzake het nieuwe laboratorium is verbeterd. Het is nu zo dat de Fysica het met bureau Bouwzaken eens moet worden over de plannen, daarna gaat ook het College van Bestuur van de Universiteit akkoord.

Er is nog geen bestemming gevonden voor het gebouw Bijlhouwerstraat.
Bij het volgende punt dat aan de orde kwam, begon een ieder wat driftig in zijn agenda te bladeren. Het betrof namelijk de staflunch, die voor een zeer lage prijs werd aangeboden.

Daarna werd op het juiste moment de koffiepauze ingelast.

Er zal voor de Academische Raad sectie Natuurkunde een vertegenwoordiger moeten worden gekozen, liefst uit de richting Radiobiofysica, Biofysica of Medische en Fysiologische Fysica en in overleg met de Theorie.
Er blijkt voorts toch wel behoefte onder de studenten te bestaan aan voorlichting. Door gebrek aan kennis met betrekking tot de structuur en problemen van de Laboratoriumraad hebben zij weinig belangstelling voor de gang van zaken van deze Raad. Een voorstel van de studenten zelf was om de belangrijke problemen van de Raad en haar commissies samen te voegen in een bulletin en dit ter kennisname aan de studenten WSN toe te zenden. Morele steun van de Labraad is daarbij noodzakelijk en deze verklaart zich dan ook akkoord. Een poging tot de opzet van een bulletin is reeds gedaan in de vorm van een bijlage in dit nummer van Fylakra.

In de rondvraag kwam onder andere het belangrijke punt ter sprake of het Fysisch Laboratorium als één vakgroep is te beschouwen of als een stel vakgroepen. Een der aanwezigen merkte op, dat dit punt in de vergadering van de Subfaculteit aan de orde zou worden gesteld.

De vergadering liep ten einde en uw verslaggeefster ging ietwat warrig naar haar basis terug.

Mej. C.E. Lagerweij.

"EEN POST-DOKTORAAL EXPERIMENT" NAAR AANLEIDING VAN DE PROMOTIE VAN GEORGE WIENEKE.

Om met de jonge doktor nog eens na te praten over zijn promotie en de daaraan voorafgaande periode, begaf ik me naar zijn experimenteerkamer waar hij zich volgens insiders alweer zou moeten bevinden.
Toen er op mijn kloppen niets gebeurde, deed ik de deur voorzichtig open en keek naar binnen. Ja, hij was inderdaad aanwezig, keek ernstig naar een soort T.V.toestel en zwaaide met zijn hand. Ik vatte dat op als een uitnodiging om naar binnen te komen; hij bleef echter maar doorgaan met wenken en ik tijfelde. Toen snapte ik het: het was een teken om de kamer te verlaten.

Weer op de gang staande, hoorde ik gepraat in de kamer, ik luisterde scherp. Zojuist had ik alleen George gezien en van hem was de stem afkomstig, de andere stem (A.S.) kon ik niet thuisbrengen.
De last van mijn opdracht drukte, ik moest iets van hem te weten komen. Ik drukte daarom mijn oor nog steviger tegen de deur om niets te missen. Ik was zo geconcentreerd, dat ik niet merkte dat die opeens werd geopend. Ik verloor mijn evenwicht en tuimelde achter mijn gehoororgaan de kamer in en besefte tegelijkertijd in de bekende valkuil voor proefpersonen te zijn beland. Voor ik precies wist wat er gebeurde, zat ik op de plaats waar eerst George had gezeten. Mijn onderarm werd in een klem geplaatst, nadat ze een paar zilveren plaatjes op mijn vel vastplakten en die verbonden met allerlei apparaten. Mijn hand werd bevestigd in een klem. Omdat ik deze situatie uit een propagandafilmpje kende, liet ik maar na te roepen dat het echt pijn ging doen.

Het programma op het T.V.scherm was saai: een lichtend cirkeltje dat betrekkelijk regelmatig heen en weer bewoog. Als ik m'n hand bewoog, wat nog wel ging, verplaatste zich een streepje op het

scherm. Met enig oefenen lukte het redelijk goed het streepje vlakbij het rondje te krijgen. Echter steeds als ik dacht dat ik er was, stelden mijn kwelgeesten er een groot behagen in, via de klem mijn hand een tik te geven. Zij noemden dat "een stootje mee", maar ik vond dat het danig tegenwerkte. Deze verstoring werd gevolgd door een sinister gekraak, volgens hun zeggen afkomstig uit mijn spieren. Ik voelde me beledigd en keek achterom. "Kijk voor je", vermaande A.S.,"anders kan je het niet volgen". Ik begreep daaruit dat het niet zozeer een zwaai-oefening was dan wel een poging de proefpersoon in volgzaamheid te oefenen.

Zo ging het een tijdje door en ik vroeg me af waartoe dit alles diende. Een antwoord trachtte ik te destilleren uit de gespreksflarden, die me bereikten ..... impedantie, hoorde ik.
Oh! Ze probeerden mijn weerstand te breken. Nu dat zou ze niet glad zitten en instinctmatig spande ik mijn spieren. Een luid gekraak was het gevolg.
"Rustig", zei George, "je beïnvloedt nu van bovenaf je perifere loop".
Ik ontspande me en keek voorzichtig naar boven of ik iets zag. "Dat gaat via het ruggemerg", klonk het. Wat? Zouden ze iets oppervlakkig over mijn rug laten lopen? Ik huiverde en voelde reeds de kriebels onder mijn hemd. Er gebeurde gelukkig verder niets bijzonders en na enige tijd werd ik losgemaakt.
Nog vol emoties, realiseerde ik wel het doel van mijn komst : een gesprek met George Wieneke. Om al het gebeurde zag ik geen kans meer dan twee vragen te stellen.

Ik: Wat vind je nu van de kwaliteit van dit onderzoek?

GW: Uit bescheidenheid zal ik niet veel zeggen,maar één ding is zeker, het is allemaal handwerk.

Ik: Vind je het niet moeilijk na 6 jaar dit los te laten?

GW: Och, ik heb al die jaren kunnen oefenen om "dag

met het handje te zwaaien.
Het afscheid verliep in deze sfeer: Mijn nog wat blauwe vingers bewogen moeizaam voor een groet. George stak zijn hand op en zwaaide getraind.

Frits Bosman.

-ooo-

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

Bij het Fysisch Laboratorium vaceert een

GEWOON LECTORAAT IN DE NATUURKUNDE

De te benoemen functionaris wordt belast met
- onderwijs in de didaktiek van de natuurkunde
- onderzoek met betrekking tot onderwijsmethodieken, leerplanontwikkeling en lerarenopleiding
- supervisie van de werkgroep Didaktiek van het Fysisch Laboratorium.

Diegenen, die belangstelling hebben voor deze functie, kunnen nadere inlichtingen verkrijgen bij dr.G.J.Hooyman, tel.030 - 53 10 18.
Een schriftelijke sollicitatie met curriculum vitae, lijst van publikaties en beschrijving van huidige werkzaamheden vóór 1 december 1972 te richten aan bovengenoemde, die als secretaris van de benoemingscommissie optreedt.

-ooo-

Sint Nicolaas vraagt hulp:

Binnenkort vindt u in de fysicagebouwen duidelijk herkenbare bussen; aarzelt niet uw collega bij de neus te nemen!

FYLAKON PUZZLE

Het bestuur van Fylakon stelt zich voor een puzzle in Fylakra te gaan verzorgen. De komende maanden zouden we dit willen doen onder het motto: "Ken uw Lab." Iedere maand worden er een aantal foto's afgebeeld. Het is de bedoeling dat men elke keer vaststelt bij of in welk gebouw deze foto's genomen zijn.

U kunt meedoen door op een stukje papier uw naam, adres en uw oplossing te zetten. De foto's zijn genummerd. U kunt dus volstaan met bijvoorbeeld: 1 = Fysisch Laboratorium; 2 = gebouw Kernfysica/Vaste Stof, enz.

Er zal afwisselend een prijs op drink-, eet-,lees- of luistergebied worden verloot onder de inzenders met de beste oplossing.
Deze maand treft u een zestal deuren aan die u moet thuisbrengen. De prijs: een fles goede wijn.
U wordt verzocht uw inzendingen vóór 5 november '72 te sturen aan: J.H.Heimel, vakgroep natuurkunde-didaktiek, Trans I, De Uithof.

-ooo-

OPENHEID?

Het is gedaan met de openheid in ons laboratorium. Vijf lieden zijn begonnen met ondergrondse activiteiten. Zij zullen een gedeelte van hun nachtelijke tijd obscuur zijn; handelingen verrichten die het daglicht (nog) niet kunnen velen. Vallen u de slecht uitgeslapenen al op? Geeft hun onduidelijk gedrag te denken?

Indien u goede aanwijzingen heeft, kunt u de Sinterklaastoto winnen. U behoeft slechts vijf namen goed te hebben, ze staan in de telefoongids. De prijs voor vijf goed zal u lang heugen; een spirituele avond ligt voor u in 't verschiet.

Oplossingen te zenden vóór 12.00 uur - 23 november aanstaande aan : Dr.G.van Middelkoop, KVS-gebouw, De Uithof.

.. en een ieder graag zyn auto naast zyn bureau parkeert ....

GEZELLIG TUSSEN DE KUNST

De sfeer in en om de gebouwen, waar men vele uren per dag doorbrengt, wordt niet uitsluitend door de menselijke contacten bepaald, maar voor een zeer belangrijk deel is de "aankleding" van die gebouwen met hun omgeving sfeerbepalend.

De Kunstcommissie van het Fysisch Laboratorium heeft op vrijdag 6 oktober in een vergadering -met onder andere vertegenwoordigers van het Architectenbureau en bureau Bouwzaken, getracht voor het fysicacomplex in de Uithof, te komen tot een te realiseren ontwerp.
Het dagelijks in diverse kleuren en van chroomschittering voorziene "blik" op het Princetonplein, omsloten door strakke doch vrij eentonige gebouwen, lokt velen, die in deze gebouwen werkzaam zijn, niet naar buiten voor een gezellig "ommetje" na de lunch. Degenen, die de moed opbrengen, zijn trouwens verplicht te blijven lopen, want even op een bankje in het zonnetje is er niet bij. Een enkeling zoekt haastig rust in de prachtige tuin van fort Hoofddijk.

Wanneer de vergaderenden het op een volgende bijeenkomst met elkaars ideeën eens zijn en misschien nog leuke gedachten toevoegen, wordt het plein nog aantrekkelijker gemaakt. De ingangen van de gebouwen zijn naar het plein gericht, omdat vanaf de eerste opzet dit plein als parkeerterrein is bestemd en een ieder het liefst zijn auto naast zijn bureau parkeert. Daarom zijn er voor elk gebouw trappen als hindernis gemaakt. De auto's blijven dus op het plein, maar in de toekomst zullen er bomen en ander groen worden geplaatst om de aan-"blik" te verfraaien. Langs het KVS-gebouw en Experimentele Fysica (E.F.) zullen groenstroken komen van circa 25 m breed. In eerste instantie is het slechts mogelijk om voor het KVS-gebouw deze strook af te werken, omdat tussen dit gebouw en het gebouw voor Experimentele Fysica de kantine zal komen. Dit geeft in die hoek nog veel bouwactiviteit, waardoor daar voorlopig niets kan worden ondernomen.

De kantine komt op het eerste verdiepingsniveau en staat op een onderbouw van zuilen, waardoor de hoek, gevormd door het KVS-gebouw en het EF-gebouw wegens de vele westenwind wel tochtig zal worden, terwijl hij bovendien in de schaduw ligt.

De heer Stadlander van het Architectenbureau HASKO liet ingekleurde ontwerp-tekeningen zien van de strook voor het KVS-gebouw met gezellige door groenomzoming gevormde nissen met kleurige beplanting, waar men tevens kan zitten. Het laag gehouden groen zal het uitzicht vanuit de gebouwen niet ernstig belemmeren. De betegelde strook voor de brandweer, vlak langs de gebouwen, zorgt er al voor dat het groen niet tegen de ramen staat. Er wordt op de tekentafels ook gewerkt aan het opnemen van door groen gecamoufleerde overdekte fietsenstallingen, wat dus droge zadels en sneeuwvrije fietsen zal opleveren.

Over een kunstwerk, juister is misschien een werkstuk van een kunstenaar - zullen de architect en de Kunstcommissie zich nog beraden en of er één groot of wellicht een paar kleine werken in het wandelgebied langs genoemde gebouwen zullen worden opgenomen, en welke kunstenaar voor een opdracht in aanmerking komt. Er is ook een suggestie gedaan voor een hoog kunstwerk aan de oostzijde van het Princetonplein, maar het restant populieren van de Oostbroekselaan kan in plaats daarvan reeds als monument worden gezien. In overweging kan worden genomen om alle medewerkers bij de Fysica - indien er uit meer dan één ontwerp moet worden gekozen - door middel van een tentoonstelling, via een enquête, bij de keuze te betrekken, waardoor men zich na realisatie meer bij het werk betrokken voelt.

Jasperse.

KLEIN JOURNAAL

November

1 Colloquium natuurkunde-didaktiek:
drs.G.H.Frederik.
Titel: Op welke leeftijd moet het natuurkundeonderwijs beginnen?
Tijd/plaats:Trans I,Leuvenlaan 21, Uithof. 16.00 uur.

3 Seminarium Vaste Stof : drs.K.Vos.
Titel: Reflectie- en elektroreflectie-spectra aan rutiel (TiO_2)éénkristallen.
Tijd/plaats: KVS-gebouw, zaal 260, Uithof. 16.45 uur.

8 Colloquium natuurkunde-didaktiek:
drs.D.van Genderen en dr.J.F.Schröder.
Titel: Natuurkunde experimenten uit de sfeer van het Nuffield project.
Tijd/plaats:Trans I,Leuvenlaan 21, Uithof. 16.00 uur.

9 Fysisch Colloquium Utrecht: dr.G.van Middelkoop.
Titel: Kortlevende magnetische dipolen in velden tot 300 MGauss.
Tijd/plaats:Trans I, witte zaal, Leuvenlaan 21,Uithof. 16.00 uur.

-ooo-

1

2

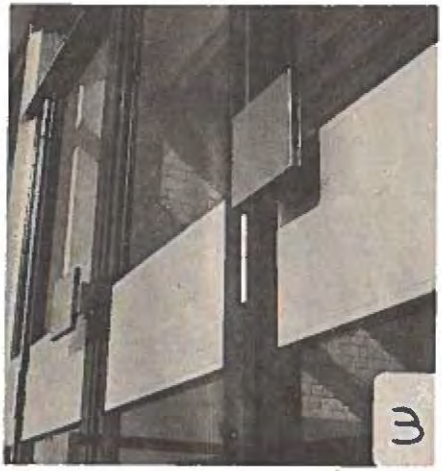
3

4

5

NIET
PARKEREN
6

WAAROM EEN LABBULLETIN ?

De meeste studenten tonen weinig belangstelling voor de wijze waarop zij geregeerd en bestuurd worden.
Een oorzaak hiervan zou kunnen zijn een gebrek aan informatie. Als dit inderdaad het geval is, zou dit ondervangen kunnen worden door geregeld een informatiebulletin te verspreiden. (eventueel opgenomen in de Vakidioot en/of Fylakra.)
In een bijgaand proefnummer willen we enige basis-informatie geven over de organisatiestruktuur van het fysisch laboratorium.
Wij hopen dat de andere instituten in onze subfakulteit dit voorbeeld zullen volgen. In eventueel volgende nummers zouden vergadertijden, agendapunten en besluiten van de laboratoriumraad en haar kommissies gepubliceerd kunnen worden.
WIJ VRAGEN IEDEREEN DRINGEND ZIJN MENING OVER EEN DERGELIJK INFORMATIEBULLETIN KENBAAR TE MAKEN OP HET ONDERSTAANDE ENQUETEFORMULIER!

---

s.v.p. binnen één week inleveren bij de portier van een van de volgende gebouwen : Transitorium 1, KVS, Fysisch Lab., vd Graafflab., Sterrek.Inst., Wisk., Theor.Fysika.

jaar van aankomst .....
heb je het labbulletin gelezen ? ja/neen
zou je een volgend nummer lezen ? ja/neen
wil je meewerken aan het samenstellen ervan ? ja/neen
wil je in één van de kommissies zitten ? ja/neen
zoja, welke ? .....
naam en adres : .....
.....

Eventuele op- en aanmerkingen, adviezen en verwijten:

LABBULLETIN nummer 1
========== oktober 1972

(samengesteld door de studentleden van de labraad)

Zoals uit onderstaand schema blijkt staat de instituutsraad voor Experimentele Natuurkunde (de Laboratoriumraad of kortweg Labraad) laag op de hiërarchische ladder. Fundamentele beslissingen kan deze raad dan ook niet nemen; hetgeen niet inhoudt dat er geen belangrijke beslissingen zouden worden genomen: Niet alleen in het Laboratorium, maar ook in de voorkandidaatsopleiding Natuurkunde heeft de Labraad toch heel wat te vertellen. Bovendien kan de raad haar (adviserende) mening over bepaalde zaken, gevraagd of ongevraagd, aan de hogere organen kenbaar maken. Omdat de raad te groot is om effektief te kunnen vergaderen (25 man) is een aantal kommissies ingesteld.
Deze kommissies kunnen over het algemeen zelf geen beslissingen nemen, maar zij bereiden de discussie in de Labraad voor, geven voor- en nadelen van de te nemen besluiten en geven advies.

Beknopt overzicht van de belangrijkste kommissies

Financiële kommissie. Verdeelt de centen over de werkgroepen. (een werkgroep is een groep nakandidaatsstudenten die o.l.v. enige stafleden onderzoek op een bepaald terrein verricht).
De Personeelskommissie heeft o.a. tot taak selektie, benoeming en taakomschrijving van het personeel. Momenteel moeten zij ook de problemen m.b.t. de personeelsstop oplossen.
De Financiële kommissie en de Personeelskommissie zijn de belangrijkste kommissies in ons lab. Het is duidelijk dat zij veel invloed kunnen uitoefenen op het wetenschapsbeleid. D.w.z. zij kunnen door het toewijzen of onthouden van geld resp. personeel bepaalde onderzoeken stimuleren of inperken.
De Begeleidingskommissie herziet geregeld het studieprogramma en past het zonodig aan.
Kunstkommissie - 1% van de bouwkosten van ieder gebouw mag besteed worden aan kunst (ter bevordering van de leefbaarheid). De kunstkommissie adviseert over de besteding hiervan.
Onderwijstaken-kommissie - Wie geeft welke kollege's ?
Doet professor X niet te weinig aan onderwijs ?
Kommissie Ruimtelijke Ordening zorgt voor de verdeling van de ruimte in het nieuwe fysisch lab, wat in gebruik wordt genomen in augustus 1973.
Er zijn nog een aantal andere kommissies.
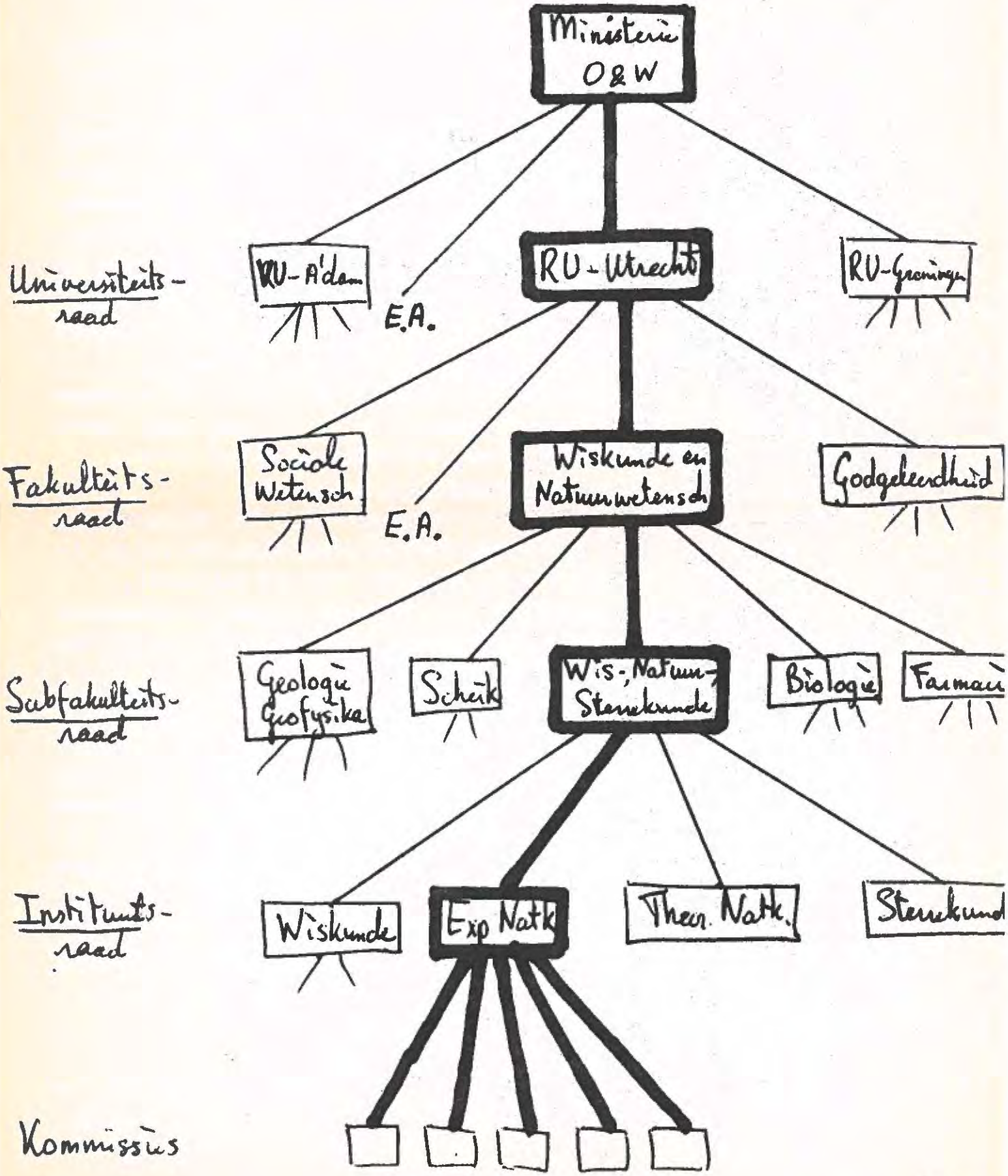
STRUKTUURSCHEMA